

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Бистра Николова за доктората на Атанас Бояджиев
„Политическа история на Видин (XII-XIV в.)

Трудът се състои от 203 стр. Увод, десет глави и Заключение. Снабден е с библиография и съкращения.

Структурно темата отговаря на поставената основна задача в увода като частта касаеща периода XII-XI в. е разделен на поддялове тематично преобладаващо подчинени от една страна на общата история на Видин в рамките на българското царство, но също следвайки периодите когато там са съществували полусамостоятелни владения, на един или друг свързан основно с България велможа. Положителната страна на класифицираните по хронологически, езиков и от към съдържание признаци извори, е изтъкването на тяхната познавателна стойност. Същевременно за сметка на обстойното изложение върху изворите за периода предшестваш XII-XIV в. това върху източниците за същия, е по сбито. Частта върху библиографията би бил по пълен ако бяха посочени, иначе ползваните работи на Д. Поливяни Хр. Димитров и А. Кузев.

Според приетата структура на доктората, като добре развити може да се каже че са т. 4 и 5 от глава Трета.

При дисертантите и начинаещите автори се среща стремежът да каже повече по дискутираната тема очевидно с намерение да изградят една пълна картина. Тук увлечението е довело до три глави-Трета-шеста посветени на периода I-XII в. Те обаче не намират аргументация в увода, и след като тази структурна е била одобрена, позитивното изложение на фактите и събитията от този период можеше да бъде сведено до няколко страници с акцент върху българския период на Видин.

Глава Седма е твърде кратка (14 стр.) за един по продължителен хронологически период. Дисертантът се опитва да намери мястото на Видин в общата картина на историята на българския Северозапад което на места го е увлякло извън конкретния обект. Що се отнася до по широко изложения въпрос около видинското въстание от 1211 г., то авторът се ръководи от до сега казаното в литературата. Както в тази глава така и на други места той по често избягва да вземе отношение по дискуссионни въпроси, а там където е изказал свое мнение не прави опит да го задълбочи. Макар Белота да е посочен в подзаглавието на главата, всъщност той сякаш е подминат в текста. Добре е схванато и подчертано геополитическото положение на Видин и последиците от това, основно отразено в българо-унгарските отношения от XIII в. Прави впечатление един факт- авторът засяга темата за етническата пъстрота на областта на Видин, но очевидно при обсъждането на структурата не е намерено за нужно тя да има специално място в текста. Все пак тезата, че Видин е седалище на

Яков Светослав си струваше по обстойно обосноваване, но пък като приема мнението на П. Ников той не прави грешка.

Глава Осма изцяло е построена следвайки историята на самостоятелните и полусамостоятелни местни владетели. Авторът правилно отбелязва появата на нов участник в събитията на северозападът –татарите, но не успява да ни убеди каква е връзката на Дърман и Куделин с Видин, които, както ми се стори, остават слабо споменати и проследени. Отделено е основателно място на причините и обстоятелствата за появата на Шишмановци във Видинско, като се подчертава преди всичко връзките им с Тетреровци, без са се пропуска тази с Асеновци. Има плах опит да се ситуира Видин като лично имение на Михаил III Шишман по пътя към трона, но тази подхвърлена идея не е развита. Що се отнася до Белаур налице е желание и тенденция да се разгледа и като лоялен васал и като отцепник, но не се е стигнало до края. За съжаление известна непоследователност и разкъсаност на изложение в тази глава затруднява четенето.

В глава Осма е отделено доста внимание на апанажа, една тема която в нашата историография е привнесена и до сега все още не достатъчно описана и защитена. Така или иначе тя е приета, което позволява на докторанта да я ползва. Тук въпросът не е само към него, а дали това явление не може да се отнесе за Видин и през XIII в.

Последната глава изглежда написана набързо и след като ще се говори изобщо за Видин защо липсва църковната история на града.

Заклучение. Дисертантът познава добре старата и по нова литература, умее да борава с историческите източници, езикът е гладък, макар строежът на изложението не винаги да е последователен. Той е наясно с проблемите, въпросите и темите, които касаят историята на Видин, умее да ги поднесе в един порядък отразяващ основните и специфични етапи от историята на града, който при желание за публикация следва да претърпи някои корекции и съдържателно разширение.

Като имам пред вид качествата на работата предлагам на Комисията да присъди на Атанас Бояджиев наученото образователната звание „ доктор” професионално направление 2. 2. „История и археология”.

2 юни 2016 г.

Доц. д-р Бистра Николова